

Duyarlılık ve Coşkunun Buluşması: Ossip Zadkine

Öğr. Gör. Nurbiye Uz

Özet

Bu araştırmada 20. yüzyılın en önemli heykeltıraşlarından Ossip Zadkine işlenmiştir. Yaşamı, farklı dönemlerde farklı ülkelerde aldığı eğitimler, yaşadığı toplumlar ve toplumsal olaylar çalışmalarının ortaya çıkışında son derece etkilidir. Konu yelpazesi ve malzeme seçeneği oldukça geniş olan sanatçının ilk dönem çalışmalarında kübizm etkileri görülmektedir. Bu etkilerden kurtuldukları heykel sanatına yeni anlamlar ve biçimler katmıştır. Birçok yazar ve sanatçıya esin kaynağı olan Zadkine, dini, mitolojik, şiirsel ve müziksel gibi dönemlerinde farklı konu ve biçimlerde eserler üretmiştir. Özellikle savaş dönemi yani savaşın etkilerini yaşadığı dönem, O'nun insancıl yönünün daha çok ortaya çıkmasına neden olmuştur. Oldukça zengin form arayışları ile modern heykele yeni biçimleri kazandıran sanatçının kendi adıyla anılan müzeleri sayesinde ışık tutmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler

heykel
duyarlılık
coşku
Ossip Zadkine

RENDEZVOUS OF SENSITIVITY AND ENTHUSIASM: OSSIP ZADKINE

Abstract

In this research, one of the most important sculptors of 20th century Ossip Zadkine has been processed. His life, being lived in different countries in different times, the societies that he lived in and social incidents that he had been through are very effective on his artworks that appear. Whose works' subject variety and material options are very extensive, at his first period artworks cubist impressions can be seen. While he pull through these impressions, he started to give new senses and forms to the field of sculpture. Zadkine, who inspired a lot of author ant artist, at his periods of mythologic, poetic and musical, generated lots of pieces in different subjects and forms. Especially, at the battle time, while he was having the effects of the battle, this situation made his humanity occur much more. The artist who brought new shapes to modern sculpture with rich form concepts, is stil keeps on setting light to the field of sculpture with his museums which are named of his.

Keywords

sculpture
sensibility
emotion
Ossip Zadkine

Giriş

Heykel sanatı, ilk dönemlerden günümüze uzanan süreç içinde çeşitli evrelerden geçti. Her dönem, o dönemin sanatçıları sayesinde buldukları yeri anlamlı kılmaya aracı oldu. Elbetteki yaşam koşulları ve gerekleri doğrultusunda gelişen farklılıklar kaçınılmazdı. Bu nedenle her heykel adının geçtiği dönemde şüphesiz birtakım çağrışımları da beraberinde getirdi.

Uzun bir zaman mimariye bağımlı olma zorunluluğu yüklenmiş gibi görünen heykel sanatı, daha sonra bu zorunluluktan kurtuldukça, tek başına varolabilme, tek başına anlam kazanabilme faaliyetlerine dönüştü. Modern sanatla ve ard arda çıkan yeni akımlarla, yeni anlam ve boyutlarına ulaşabildi. Sanatta asıl amacın kişilik ifadesi olmaya başladığı dönemde, sanatçıların yeni arayışlarını görmek mümkün oldu.

XX. yüzyıla gelindiğinde her alandaki hızlı gelişim, heykel sanatına da farklı arayışlara yönelme açısından yansdı. İşte Ossip Zadkine de bu arayışlar içinde öncü olarak yer edinmiş, kullandığı malzeme çeşitliliği, zengin form arayışları, yüzey farklılıkları, etkilendiği toplumsal olaylar ve bunları dışarı vurma biçimleri ile heykel tarihinde coşkusu ve duyarlılığıyla ön plana çıkan önemli heykeltıraşlardan oldu.

Sanatçının Yaşam Öyküsü

Rusya Yahudilerinden olan Ossip Zadkine, daha sonra Fransa'ya yerleşen ve çalışmalarını bu ülkede sürdüren, XX. yüzyılın en önemli heykeltıraşlarından (14 Temmuz 1890-25 Kasım 1967). Londra'da heykel alanında yüksek eğitim gördükten sonra 1910'da Paris'e gelerek "Ecole National de Beaux Arts" da öğrenimine devam eder. Londra'da, öğrencilik yıllarında British Museum'daki antik klasik heykelleri, Paris'e yerleştikten sonra da antik Roma dönemi heykellerini çok iyi incelediği bilinmektedir (Wikipedia "Ossip Zadkine" maddesi, (Türkçe) Erişim: 31.01.2010). Bu sırada Brancusi, Picasso, Survage, Apollinaire, Lipchitz, Bourdaille, Delaunay, Modigliani gibi önemli sanatçılarla tanışır; Archipenko, Lipchitz, Gzaky ile birlikte, o tarihlerde doğmakta olan kübizmin temsil ettiği öncü sanat akımına yönelir (Kınay, 1993: 293-295)¹.

1. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz:

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:a3FMmNyAR64J:pagesperso-orange.fr/artdeco.france/giacometti.htm+ossip+zadkine+comment+je+suiss+devenu+sculpteur&cd=5&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>

Bu arada ilk profesyonel heykelini Londra'dan Rusya'ya geri döndüğü 1909 yılında yapar. (Wikipedia "Ossip Zadkine" maddesi, (Türkçe) Erişim:31.01.2010).

I. Dünya Savaşı'nda Fransız Ordusu'na katılır ve yaşadıkları, sonraki çalışmalarında hayli etkili olur. Askerlik yıllarının ardından kübist eğilimlerinin bir süre daha devam ettiği görülür. Ancak daha sonra bu ekolü katı ve fazla kuralcı bulduğu için lirizmi benimsemeye başlar. Bu dönem yapıtlarında yoğun olarak insan bedenini temel alan çalışmalar gerçekleştirir.

1920'de ressam Valentine Prax ile evlenir. 1940'lı yıllar dünyanın II. Dünya Savaşı felâketini yaşadığı zaman dilimidir. Sanatçı bu dönemi Amerika'da geçirir; bir takım duygu ve kavramları bütünleştirerek, daha anlatımcı bir biçim edinmek amacıyla heykellerini oluşturan parçaları bölmek ya da bu parçalara delikler açmak yolunu seçer. Amerika'da kaldığı süre içinde öğrencilere kurslar düzenleyen sanatçı, savaş sonrası Fransa'ya döndüğünde de ders vermeyi sürdürür (Lecombre, 2009: 18). Artık dışavurumculuk ile kübizm arası bir yeredir ve simgesel etkilerin ağırlık kazandığı çalışmalar yapmaktadır.

Genelde büyük ebatlarda çalışmayı tercih eden sanatçının 1955 yılından sonra sanatında yepyeni bir dönemi başlar. Artık Afrika sanatını tercih eden Zadkine, 1911 yılından başlayarak pek çok ülkede çok sayıda sergi açar, anıt ve heykeller yapar. 1967'de 77 yaşındayken Paris'te hayatını kaybettiğinde, ölümüne kadar yaşadığı evi 1982'de kendi adıyla anılan bir müzeye; ayrıca Fransa'da "Lot" bölgesinde karısıyla birlikte yaşadığı kır evi de bir başka "Zadkine Müzesi²"ne dönüştürülür. (Lecombre, 1994: 11).

Zadkine'nin Yapıtları

Zadkine'in en bilinen heykeli, Rotterdam kentinin Almanlar tarafından bombalanması sonucu yıkılması anısına yaptığı "Yıkılmış Şehir" adlı anıttır. Anıt 1953'te tamamlanmış ve liman girişine yerleştirilmiştir. Yapıt, yalnız kentin yıkımı konusunda öfkeli bir tutumu yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda onarıma yüreklendiren bir mesaj da iletir (Eczacıbaşı S. A., 2008: 1650).

2. Ayrıca bkz: <http://www.paris-walking-tours.com/zadkinemuseum.html>;
<http://www.evene.fr/tout/ossip-zadkine>

Sanatçının konu yelpazesi çok geniştir. Dini çalışmalardan mitolojiye, müziğe, şiire ve kendisini derinden etkileyen savaşa kadar pek çok konuyu işlemiştir. (Zadkine Foundation, (İngilizce) Erişim: 07.06.2010). Portre, figür ve doğa görüntülerini ele aldığı 500'den fazla heykeli, binlerce desen, suluboya, guaj, gravür, duvar halısı çalışması bulunmaktadır. Çok farklı malzeme kullanımıyla kendini yinelemekten ve monotonluktan ısrarla kaçınan sanatçının; ahşap, taş, mermer, kumtaşı, granit, kuars, kaymaktaşı, kristal, alüminyum, deri, bronz, pişmiş toprak, porselenden oluşan çok geniş bir kullanım seçeneği vardır. (Jianou, 1979: 42)

Aradığını elde etmek için hiçbir teknikten kaçınmayan, yenilikten çekinmeyen, her türlü yeniliğe açık ve devrimci bir yapıya sahiptir. (Encyclopaedia Universal "Zadkine Ossip" maddesi, (Fransızca) Erişim: 07.06.2010). Kimi zaman farklı malzeme ve teknikleri birlikte kullandığı görülür. Bu özelliği engin mesleki birikimi ve entelektüel kişiliğiyle birleşince kendisine gerçek bir zenginlik kazandırır. Düşüncelerini ve özgün yönünü açığa çıkarabilmek için gerektiğinde bir zanaatkâr, bir ağır işçi olmanın zorunluluğuna inanır. Zaten zanaatkâr ve sanatçı kimliklerinin (tekne ve art'ın) her ikisinin de bir sanatçıda üst düzeyde olması gerektiğini düşünür.

1908'den itibaren yapıtlarında, doğayı iyi analiz ettiği görülür. Amacı fizyonomiyi yeniden ele almak değildir. Aslanan "doğruyu iyi okumak, en derin kapsamda modeli elde etmek ve doğada elle tutulmaz olanı yakalamak" (Jianou, 1979: 43)'tır ona göre. Buradan hareketle varlıkları en ince ayrıntılarına kadar araştırarak, geometri ve sentez yoluyla yeniden izleyiciye sunar.

1914'ten sonra mermer, taş, ahşaptan büstleri geometrik bütünlükte anıtsal karakterler oluşturur. Bu kaygisız soğukkanlı yüzler, şaşkın, şaşırtıcı ve ciddi yüz ifadesindedirler. Resim 1'de görüldüğü gibi silindir bir boyun oval bir yüzü taşır. Gözler, burun, ağız en basit hatlarıyla şekillendirilmiştir. Saçlar, oval yüzü çevreleyen keskin geometrik hatlarla çizilmiştir. Bu heykelin gücü her şeyden önce sadeliğindedir. Bu çalışmalarda, güçlü yapısı, kapalı hacmi, önden görünme kuralı ve özellikle formun doğruluğu gibi yönleriyle Mısır Sanatı etkilerini bulmak mümkündür³.

Resim 1: Ossip Zadkine, İnsan Başı, 1923, bronz, 26x15x19cm.

Objeleri kendi yaşamıyla karşılaştırmak bir başka özelliğidir sanatçının. O'na göre heykel modern bir ruhla, ruh içinde anlaşılır ve kutsallaşır; ayrıca "...gerçek plastik, insanın görünüşünden ziyade formun doğruluğunu arar, araştırır" (Jianou, 1979: 43) .

Archipenko, Laurens gibi Zadkine de kübik döneminde ele aldığı figürlerini giderek ince ve basit planlarla işlemiştir (Goldberg, Monnin, 2004: 65). Kübizmin katı kuralcılığından kurtulduktan sonra sanat anlayışı daha esnek bir anlatıma doğru yön alır. Katı hacimler, planların uyumlu düzenleri, ışığın form üzerinde dağılımı, modelajdaki duyarlılık ve coşku olarak yer değiştirir.

Birçok seçkin yazara esin kaynağı olan sanatçı, insan bedenine -adeta- aşiktir. Anlatmak istediği düşünceleri, duyguları, bazen bir büst, bazen tors, bazen tam bir figür üzerinde; farklı malzemelerle, yüzeylerle oynayarak, farklı ışık araştırmaları yaparak anlatır (resim 2). Bunlar kimi zaman geçirgen malzemeler de olabilirler.

3. Resimlerde kullanılan heykel örnekleri "Jianou, Ionel, Zadkine, Arted Editions d'Art Paris, Paris, 1979" kitabından alınmıştır.

Resim 2: Ossip Zadkine, Clementius, 1941, mermer, h:98cm.

Çoğu kez insan bedeninin plastik ritmiyle benzerlik taşıyan doğa biçimlerinin temel ve ilkel ritmine başvurur. Daha sonraki yapıtlarında ise dolu kütlelerin yerini boşluklu biçimlerin aldığı görülür. Yapıtlarında karşıtlıkları sıkça kullanması, bir diğer dikkat çeken özelliğidir. Tersine dönmüş ya da alt üst edilmiş bir doğa düzeni içinde, dışbükey-içbükey, boş-dolu, eğriler-doğrular, ustalıklı gerçekleştirilen karşılıklı değiş tokuşlar ya da yer değiştirmeleri sıklıkla sergiler. (Sanat Edebiyat Sitesi "Ossip Zadkine" maddesi: (Türkçe), Erişim: 05.02. 2010). Zihninde ustalıklı canlandırdığı tasarımlarını, objenin coşkulu gücünü bularak kendine katar. Aynı zamanda tüm gerçekliği ve bunun içindeki şiirselliği kavrar, olabildiğince sadeleştirerek forma bütün coşkusunu yansıtır. Öğrencilerine her zaman objenin ve kendilerinin coşku yüklü dilini -asla-yitirmemelerini salık verir (Jianou, 1979: 44).

Zadkine'in Dönemleri

Dini temalı çalışmalarında, insanla Tanrı arasındaki ilişkiye değinir. İnsan Tanrı'nın arkadaşıdır O'na göre. Ayrıca onun ortağıdır ve her zaman imanın kurtuluş yolu olduğuna inanır. Ancak Zadkine gizemci, simgeci değildir bu konuda, sadece İncil'i evrensel bir ruh olarak kabul eder ve onu Tanrısal katından insanî boyuta getirip yerleştirir. Örneğin ahşaptan yaptığı "Pieta" heykeli yaşlı bir kadının çocuğunu kaybetmesinden duyduğu acıyı anlatır. Acısından donmuş, yıkılmış bir şekilde gösterilen kadın, mutsuzluğunda onurunu korumaktadır. Hiçbir

davranışı büyük ıstırabını dışarı vurmaz. Eli, dizlerinden aşağı doğru sarkan oğlunun cesedine sevgiyle dokunurken, bir yandan da onun elini tutmaktadır. İçi boş gözler, yaralanmış gibi keskin hatlı yüz, kollarında tuttuğu ceset, ölü bir görünüm, ışığın etkisi ve birbirlerine zıt formlarla dinamikleştirilmiştir. Keskin hatlar, acı ve şiddeti daha da belirgin hâle getirmiştir. Zadkine'in dışavurumcu anlatımının burada en yüksek düzeye eriştiğini görmek mümkündür (resim 3).

Resim 3: Ossip Zadkine, Pieta, 1957, ahşap, 157x25x96cm.

Mitolojik çalışmaları sanat yaşamının en önemli dönemlerindedir. Mitler ve efsaneler, zamanı geri çevirirler; bu nedenle mistik ritüeller insana başlangıcını, oluşum sürecini anlatır. Bu süreç esnasında insan ile doğanın ortaklıkları ortaya çıkar ve insan ve doğa simgelerden oluşan ortak bir dili kullanırlar. Böylesi bir dünya insana insanüstü bir düzlemde olduğunu hissettirir. İşte bu nokta, mutlak gerçeğin ta kendisidir. (Jianou, 1979: 45). Görülüyor ki Zadkine, edebi yanını her zaman canlı tutarak yeni formlar yaratmak için mitlerden derinlemesine yararlanmış. Önce objenin gerçek değerini ve bilgisini kavramış, sonra kökenine dönüşü tekrar ele alarak ilkel formlar ortaya çıkarmıştır. Simgeyi objeye bütünleştirerek yeni objeye, yani heykelle yeni fonksiyonlar kazandırmıştır. Simgeyle objenin birleşimi heykel dilinde devrim sayılan "Orpheé", "Elai" ya da "Şair" heykellerinde olduğu gibi Zadkine'i delikli formlar yaratmaya götürmüştür (resim 4).

Resim 4: Ossip Zadkine, Büyük Orphée, 1956, bronz, h:?

Otuz yaşında ilk kez ahşaptan yaptığı "Orpheé", basit bir müzik aleti çalan, anatomik özellikleri öne çıkan klasik bir figürdür. Kübist dönem sonrasında hissedilen tarzı, figürü daha basitleştirmek olur. New-York'tan döndükten sonra "Orpheé" nin yeni versiyonlarını dener. İlk seri dört versiyondan oluşur. Figürün çaldığı alet giderek anatomiyle daha çok bütünleşir. Zadkine bir gün kömürçünün ona yakmak için getirdiği odunlar arasında acayip bir biçimde, insan figürüne benzeyen bir odun bulunduğunu söyleyerek yeni denemelere yöneleceğini belirtir. (Jianou, 1979: 46). Belki de aradığını daha sonraki çalışmalarında bulabilecektir.

Zadkine'in yapıtlarında müziksellik en önemli kaygılarından. Müzik onun için düşünceleriyle bütünleşmiş bir gerçekliktir. Deneyimli bir müzik düşkünü olduğu yapıtlarından hemen fark edilir. Hatırlamak gerekirse, nerdeyse tüm kübistler; Georges Braque, Pablo Picasso, Juan Gris ya da Lipschitz gibi sanatçılar müzik aletlerini ve müziği yapıtlarında sıklıkla kullanmışlardır.

"Akordeon Çalan Adam" dan; "Müzik", "Gitarist", "Müzisyenler", "3'lü Müzikal", "Müzikli Natürmort", "Bach'a Saygı", "Besteci" ve "Viyolonselist" e kadar 30'dan fazla çalışmasında müziksel temaları işler. Kübizmin etkisiyle ilk çalışmaları köşeli yüzeyler, geometrik hacimler şeklindeki, bu etkiden kurtuldukça hareketli çizgiler, eğimli yüzeyler, eğlenceli, güleç, sevimli yüzler haline dönüşür.

“Bacha’a Saygı” çalışmasında, kıvrımlı parçalar dikkati çeker. Açık bir kitap, yatay duran bir keman, yuvarlak bir masa üzerinde kollarına dayanan bir figür, müziğin çınlayan etkisiyle dalgalanan formlar ve koluna doğru eğik duran bir kadın yüzü, rüyaya dalmış gibidir. Ahşaptan yapılmış bu çalışmada gerçek, şiirsel bir dille işlenmiş, giderek arttığı hissedilen müziğin insan bedeni üzerine yansımaları ve anatomiyle bütünleşmesi harikulade bir görünüm yaratmıştır (resim 5).

Resim 5: Ossip Zadkine, Bach'a Saygı, 1936, karaağaç, 96x132x49cm.

“Şair” adlı yapıtının bronz versiyonunda; müzik aleti –adeta-figürün bir uzvu gibi yapıta katılır. Elinde Paul Eluard’ın “Özgürlük” metnini tutmaktadır. Şiir, şair üzerinde öylesine etkilidir ki, sanatçı “Şiir, şairin var oluşunun bir parçasına dönüştü ve metin bir dövme gibi tüm vücudun üzerine işlendi” (Jianou, 1979: 48) diyerek vurgular. Heykelde şairin kalbi açık, boşluk olarak işlenmiştir. Ayrıca heykelin ön ve yan görüntülerinde ayrı ayrı geometrik olarak verilmiş iki yüz bulunmaktadır. Müzik aletiyle bütünleşen beden aracılığıyla metafor kullanımı en ileri düzeylere ulaşmıştır. Şairin organik yaşamıyla derin bağları ise, kalçasından çıkarak sağ kolunu saran dallarla betimlenmiştir. Öyle ki ayaklarından biri kökleri toprağa bağlanan form hâline dönüşmüştür. Sol kolunun yukarı doğru uyumlu (ahenkli) hareketi, başların hareketli imajı ve açık olan ağız bize şairin şarkı söylediğini ve umudunu tüm insanlığa sunduğunu hissettirmektedir (resim 6) (Jianou, 1979: 48). Şiirsel döneminin sanatçının en engin ve karmaşık eserler verdiği zaman dilimi olduğu söylenebilir.

Resim 6: Ossip Zadkine, Şair, 1954, bronz, 16x57x76cm.

Savaş sonrası benimsediği barok döneminin en önemli yapıtları "İnsan Ormanı", "Filizlenme", "Oturma", "Formaların Doğumu", gibi çalışmalarıdır. "İnsan Ormanı" ve "Filizlenme"; bolluğun evrensel boyutlarını anlatır. İnsan oraya yalnızca basit bir unsur olarak katılır (resim 7).

Resim 7: Ossip Zadkine, İnsan Ormanı heykelini yaparken, Bronz, 1948, h:470cm.

Kendisinde derin izler bırakan savaş yılları, Zadkine için, küçük düşürülmüş insan ruhunun protesto edildiği bir dönemdir. Kendini zarar görmüş insanlık onurundan sorumlu hisseder. Sanatı, haksızlığa karşı herkesi bilinçlendirmelidir. Dokunaklı vurguları, coşkulu formları, obje-

insan birlikteliği, nadiren de olsa şiddetin ifadesi O'nu modern sanata ulaştırır. Bu özellikleriyle sanatçının varoluşçu felsefeyle bulunduğu söylenebilir.

II. Dünya Savaşına ve bizzat savaşın kendisine karşı olan sanatçının duygularını "Tutsağın Endişesi", "Herkül", "Anka Kuşunun Sevinci" gibi çalışmalarında görmek mümkündür. Ancak bu döneminin hiç kuşkusuz başyapıtı "Yıkılmış Şehir"dir. İngiliz eleştirmen John Berger bu yapıtı, tüm Avrupa Savaşını dünyada en iyi betimleyen anıt olarak tanımlar (Berger, 2007: 130). Dışavurumcu ve kübik aynı zamanda lirik bir çalışmadır. (KB "Lespugue: Poème" maddesi, (Fransızca) Erişim: 04.06.2010). Bu anıt Zadkine'in bütün sanatının bir özeti gibidir. Savaşın tüm gaddarlıklarına karşı başkaldırıdır. Kalbi oyuk, boş, ayakları açık, elleri yukarı doğru uzanmış, gökyüzüne doğru haykıran heykel son derece etkileyici bir büyüklüktedir. Bu yalnızca karmaşanın, savaşın, terörün görünümü değildir. Canlandırılan aşırı gerilim kompozisyonunda, figürün sağlam ve iradeli duruşunda, etkili biçimde "yeniden diriliş" tema'sı görülür. Burada Zadkine'in idealist yanı ve yitirmediği umudu hissedilmektedir; dünyayı yakıp yıkan ölüm Zadkine'in inanç dünyasına taban tabana zıttır (resim 8).

Resim 8:Ossip Zadkine, Yıkılmış Şehir, 1953, bronz, h:650cm.

4. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz: Pachner, Joan Art Journal, 1994, Jstor sitesi "Zadkine and Gabo in Rotterdam" maddesi, (erişim) <http://www.jstor.org/>

Tüm bunlar yanında Zadkine'in çalışmalarında oldukça zengin form anlayışı, form arayışları görülür. İçbükey-dışbükey yüzeyler, dolu-boş formlar, planlı-çizgisel, ışıklı-ışsıksız, sert-yumuşak gibi zıtlıklarla dinamik görüntüler elde etmiştir. Öyle ki konu içinde konuyu daha etkili anlatabilmek için, simgelerle-konuları, doğayla-insanı bütünleştirerek hayal gücümüzü zenginleştirir. Bazı çalışmalarında anlatmak istediği konuyu forma yansıtırken, anlatım için seçilen her elemanı üçboyutlu yapma gereği duymaz. Birini diğzerinin üzerine desen olarak çizer; böylece asıl gösterilmek istenen form yardımcı formlarla kapatılmamış, form üzerine desensel, çizgisel ve dokusal zenginlik katılmış olur. Aynı zamanda gereksiz ve seyirciyi yoracak kalabalık görüntüden kurtarmıştır. Böylece bahsettiğimiz bütünleşmeler daha etkili görüntüler oluşturmaktadır (resim 9).

Resim 9: Ossip Zadkine, Henk ve Nel Wieggersma'nın Portresi, 1930, bronz, 84x59x36cm.

1910 yılının başlangıcından ölümüne kadarki sürede çok sayıda desen, gravür, guaj, suluboya, duvar halısı gibi çalışmalarında, heykellerindeki genel sanat anlayışını desteklediği ve yansıttığı görülmektedir. (Artscape " Zadkine Sur Papier " maddesi, (Fransızca) Erişim: 07.06.2010). Çizimler bazen çok basit olabilirken, bazen son derece karmaşık ve yoğundur. Bazen hafif çizgiler kullanırken, bazen kalın konturlar bulunur, bazen de çok yoğun, koyu, hareketli ya da düz çizgiler görülmektedir (resim 10, 11)⁵

5. Resimlerde kullanılan karakalem, suluboya ve guaj örnekleri, <http://www.zadkine.com/works/works-on-paper> sitesinden alınmıştır.

Resim 10: Ossip Zadkine, Köyde 4 İnsan, 1921, kağıt üzerine suluboya, 62x46cm.

Resim 11: Ossip Zadkine, İsimli, 1946, kağıt üzerine guaj ve kara kalem, 48x61cm.

Sonuç olarak Zadkine, tutkunu olduğu özgürlüklerin tümünü; gerek malzeme, gerek form, gerek konu olarak, cesaretle eserlerine katmayı iyi bilmıştır. Sanat aşkı ve derin entelektüel birikimi heykellerinde üstün yaratıcı ruh olarak izleyicinin karşısına çıkar. Anıtsallık, mimari yapıyla bütünlük, kentsel yerleştirmeler son dönem çalışmalarında daha çok kendini gösterir. Fransa, İngiltere, Hollanda, İtalya, Almanya, Belçika, ABD gibi farklı ülkelerde, halka açık alanlarda, farklı dönemlerinde ürettiği çeşitli duvar yüzeylerinde alçak ve yüksek kabartma çalışmaları ve bahçe heykelleri vardır.

Zadkine'in sanatındaki insancılık, heykellerine insan sevgisi ve onuru olarak yansır. Biçimsel olarak formlar üzerindeki ışık oyunları, farklı yüzey araştırmaları ahşap, taş, bronzun şarkısıyla izleyiciyi uyandıran şair gibidir.

Sanatçının yapıtları çağımızda olağanüstü bir varoluşu yansıtır. Disiplini yoktur ancak çağdaş heykelin evrimi üzerinde çok derin izler bırakmıştır. Coşkusu, sanata bağlılığı, getirdiğı yeniliklerle tüm dünyada genç heykeltıraşlara örnek olmuştur, olmaya devam edecektir.

Kaynakça

Artscape "Zadkine Sur Papier" maddesi, (erişim) [Berger, John, Sanat ve Devrim, Agora Kitaplığı, çev: Bige Berker, 3. Baskı, İstanbul, 2007.](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:9qUWamqg a2lJ:www.artscape.fr/exposition-zadkine-papier-musee-zadkine/+bois+et+Pierre+zadkine+Ossip&cd=10&hl=tr&ct=clnk&gl=tr, 07 Haziran 2010.</p></div><div data-bbox=)

"Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi", 3. cilt, Yem Yayın, 2. Baskı, İstanbul, 2008.

Encyclopaedia Universal "Zadkine Ossip" maddesi, (erişim) [Goffin, Robert, "Lespugue: poème », KB-Koninklijke Bibliotheek - National library of the Netherlands \(erişim\) \[Goldberg, Itzhak, Monnin, Françoise. La Sculpture Moderne, Edition Scala, Paris, 2004.\]\(http://www.kb.nl/bc/koopman/1961-1975/c52-fr.html, 04 Haziran 2010.</p></div><div data-bbox=\)](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:qu8 1rsMdJxQJ:www.universalis.fr/encyclopédie/ossip-zadkine/+Ossip+zadkine+le+mailet+et+le+ciseau&cd=7&hl=tr&ct=clnk&gl=tr, 07 Haziran 2010.</p></div><div data-bbox=)

Jianou, Ionel, Zadkine, Arted Editions d'Art Paris, Paris, 1979.

Lecombre, Sylvain, Ossip Zadkine, L'oeuvre Sculpté, Paris Musée, Spadem, Paris, 1994.

Lecombre, Sylvain, Zadkine Museum Guide, Paris Musées, Actes Sud, Paris, 2009.

Kınay, Cahid, Sanat Tarihi, Rönesans'tan Yüzyılımıza - Geleneksel'den Modern'e-Gaye Filmcilik ve Matbaacılık Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

Türkçe Wikipedia "Ossip Zadkine" maddesi (erişim) [Sanat Edebiyat Sitesi "Ossip Zadkine" maddesi \(erişim\) \[Zadkine Foundation, "Zadkine", \\(erişim\\) \\[165\\]\\(http://www.zadkine.com/foundation, 07 Haziran 2010.</p></div><div data-bbox=\\)\]\(http://www.edebiyatsanat.com/heykeltiraslar/1505-ossip-zadkine.html, 05 Şubat 2010.</p></div><div data-bbox=\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Ossip_Zadkine, 31 Ocak 2010.</p></div><div data-bbox=)